

Áp dụng kỹ năng note-taking trong Môn dịch Anh Việt cho sinh viên ngành Ngôn ngữ Anh tại Trường Đại học Hạ Long

Hoàng Thị Thu Hà*

*Khoa Ngoại ngữ - Đại học Hạ Long

Received: 22/01/2024; Accepted: 25/01/2024; Published: 9/03/2024

Abstract : *It is a fact that taking effective notes in lectures is an essential and useful skill for university study, especially for students who study English-Vietnamese Translation. Note-taking is most important to the interpreter because long-term memory fades very rapidly and the interpreter cannot remember everything the speakers say. Therefore, good note-taking allows interpreters to write summary records to obtain key information, and then they can re-express in Vietnamese. This paper aims to review note-taking skill in general, and suggest several note-taking techniques that students may apply in interpretation process in order to have a better performance.*

Keywords: *Note-taking; techniques; interpretation process*

1. Đặt vấn đề

Note-taking (hoặc take notes) hay còn gọi là ghi chép hoặc ghi chú là một kỹ năng quen thuộc mà hầu như ai cũng áp dụng trong trong học tập và công việc. Đóniăng này càng quan trọng hơn, bởi nó giúp sinh viên ghi chép, ghi chú nhanh được những khái niệm, kiến thức hay nội dung và ý tưởng một cách ngắn gọn, súc tích và nhanh chóng nhất trong quá trình nghe tiếng Anh, để sau đó sinh viên có thể dịch lại được sát nghĩa nhất bản nghe tiếng Anh đó sang tiếng Việt.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Kỹ năng Note-taking

Note-taking hay còn gọi là **take notes** là ghi chép lại những thông tin mà bạn nghe được. Đây là một kỹ năng có ích giúp bạn ghi chép lại nhanh nội dung bài giảng, bài phát biểu hay ghi chép trong các cuộc họp, cuộc hội thảo, vv.

2.2. Ứng dụng kỹ năng note-taking trong môn dịch Anh Việt

Trong khi học ngoại ngữ, khác với việc nghe chép chính tả chỉ đơn thuần là nghe và chép lại từng từ thì note-taking yêu cầu người nghe cần phải ghi chép lại thông tin một cách có hệ thống bởi nó có thể giúp người nghe giữ tập trung xuyên suốt cả bài nghe. Trong môn dịch Anh Việt thì ghi chép là một kỹ thuật hỗ trợ rất quan trọng với người phiên dịch, bởi người dịch không thể ghi nhớ được toàn bộ nội dung nghe, ngoài ra cũng có nhiều từ quá dài hoặc quá nhiều thông tin khiến người nghe không thể dễ dàng tóm gọn lại trong lúc vừa nghe vừa take notes. Vì vậy áp dụng note-taking thì người học chỉ cần ghi chép

lại những từ khóa chủ chốt, quan trọng một cách có hệ thống. Thông qua những từ khóa ấy, người nghe có thể ghi nhớ lại nội dung đã nghe, rồi từ đó thêm thắt từ vựng của bản thân để tạo thành một câu dịch sang tiếng Việt hoàn chỉnh.

Tại trường Đại học Hạ Long, sinh viên ngành ngôn ngữ Anh thường được nghe và phiên dịch lại những bài nói tiếng Anh trong khoảng 3-5 phút, với nhiều chủ đề đa dạng, vì vậy việc sử dụng kỹ năng note-taking thành thực sẽ giúp sinh viên, đặc biệt là những sinh viên mới bắt đầu học môn dịch sẽ có được bản dịch đầy đủ và chính xác hơn rất nhiều thay vì chỉ dựa vào trí nhớ của mình.

Kỹ năng note-taking còn là một phần quan trọng của chiến lược học tập tích cực đối với sinh viên trong quá trình nghe dịch bởi nó:

- giúp sinh viên ghi nhớ những gì đã nghe.
- giúp sinh viên tập trung và lắng nghe hiệu quả hơn.
- giúp sinh viên lựa chọn những gì cần ghi lại và giúp tăng sự hiểu biết.

2.3. Những khó khăn sinh viên gặp phải khi áp dụng kỹ năng note-taking

Từ học kỳ 2 của năm thứ 2, sinh viên sẽ bắt đầu học môn dịch nên việc gặp những khó khăn trong khi học môn dịch - một môn học đòi hỏi nhiều kỹ năng cũng là điều hiển nhiên. Một số khó khăn nổi bật đó là:

Việc ghi chép sẽ gặp khó khăn khi tốc độ nói nhanh hơn tốc độ viết.

Nội dung bài nói liên tục và dài nên sinh viên không kịp ghi chép hết nội dung chính.

Hiểu sai ngữ cảnh và lời nói dẫn tới nghe và ghi chép nhầm những từ có cách phát âm giống nhau trong tiếng Anh.

Ghi chép quá nhiều nhưng lộn xộn, không theo thứ tự, sau đó khó mà có bản dịch chính xác và khó mà truyền tải đúng nội dung của bài nói.

Chưa có hoặc chưa biết cách sử dụng các ký tự tốc ký để giúp việc take notes được nhanh hơn.

2.5. Cách ghi chép

2.5.1. Trước khi nghe dịch

Hãy chuẩn bị sẵn tay, giấy bút. Nên chọn loại bút nước (bút gel, bút mực) hoặc loại bút có đầu bút nhỏ và trơn để viết nhanh hơn.

Rèn luyện kỹ năng nghe và học từ vựng về các chủ đề các nhau để tăng kiến thức nền.

Tự chuẩn bị các bảng kí hiệu tốc kí cá nhân, hoặc tham khảo các nguồn kí hiệu có sẵn và học thuộc để hỗ trợ một cách tốt nhất quá trình ghi chép song song với nghe dịch.

Luyện tập thường xuyên để có thể tối ưu khả năng vừa nghe vừa take notes.

2.5.2. Trong khi nghe dịch

Tập trung và chú ý. Đừng cố gắng viết ra tất cả những gì được nói. Viết cụm từ, từ khoá. Hãy chọn lọc, xác định và lựa chọn và ghi lại những điểm chính cũng như thông tin quan trọng, không tự ý thêm hoặc bổ sung quan điểm cá nhân.

Trình bày rõ ràng, theo thứ tự nội dung nghe, sử dụng các kí hiệu tốc kí. Có thể ghi chú bằng lời nói riêng của mình, sao cho dễ hiểu để ghi nhớ ở bước dịch tiếp theo.

Mọi hoạt động ghi chép chỉ diễn ra trong quá trình nghe, khi bài nói dừng thì sinh viên cũng phải dừng lại để sẵn sàng cho bài nói khác.

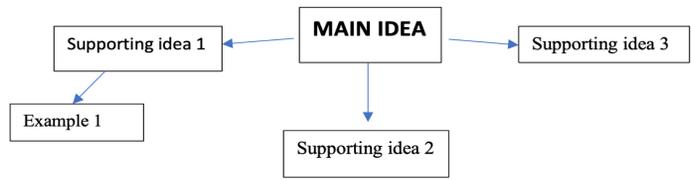
Cần điều chỉnh phù hợp giữa *timing* và *note-taking*, tức là sinh viên chú ý ghi chép kịp và không để bị bỏ rơi nhiều thông tin chính. Để làm được bước này nhuần nhuyễn đòi hỏi sinh viên luyện tập rất nhiều.

Sinh viên nên chọn và trình bày theo một số cách ghi chép phổ biến và rất dễ áp dụng như sau:

Ghi chép theo sơ đồ hoặc bản đồ (diagrams or maps)

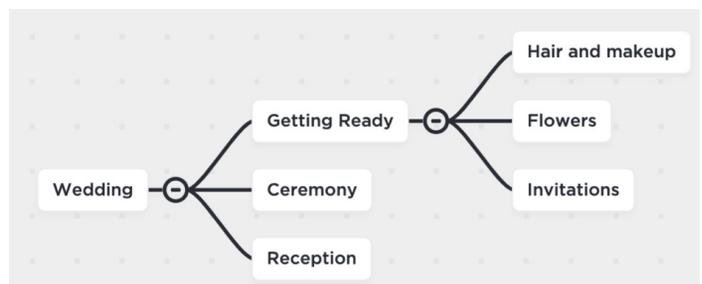
Đây là phương pháp phù hợp với mọi đối tượng và mọi chủ đề, người học chỉ cần sử dụng hình ảnh dựa vào đồ họa và cấu trúc để kết nối các ý tưởng

chính. Phương pháp này giúp người học nhìn thấy các kết nối và cung cấp cái nhìn tổng quan về các ý chính, đồng thời có thể bổ sung thêm các ý phụ có sự kết nối với ý chính ngay bên cạnh một cách dễ dàng.

Sơ đồ mẫu

Sơ đồ mẫu trình bày từ trọng tâm và hướng sang hai bên

Sơ đồ mẫu trình bày từ trái sang phải
Cách ghi chép:

Người học bắt đầu ghi chép bằng một cụm từ khóa xác định chủ đề chính. Đặt cụm từ đó vào ô vuông hoặc hình tròn ở trung tâm giữa trang giấy, và lần lượt thêm ý tưởng vào các nhánh xuất phát từ ý tưởng trung tâm hoặc từ các nhánh trước đó, có thể trình bày từ trái qua phải, hoặc theo chiều kim đồng hồ và nên viết thông thoáng, có khoảng cách rộng giữa các ý. Sử dụng thêm các mũi tên để hiển thị liên kết giữa các phần của bản đồ. Có thể sử dụng thêm màu sắc và ký hiệu giúp minh họa các ý tưởng và khơi gợi suy nghĩ của riêng sinh viên. Ngoài ra, cũng có thể bắt đầu chủ đề chính từ trái sang phải. Lặp lại tương tự cho từng ý chính tiếp theo.

Ưu điểm: dễ dàng trình bày những khái niệm khó ghi nhớ hoặc ý chính một cách nhanh chóng và có thể bổ sung thông tin phụ ở xung quanh dễ dàng. Nhược điểm: bản đồ có thể trở nên lộn xộn nếu chưa thành thạo và chưa biết cách trình bày.

Ghi chép theo phương pháp gạch đầu dòng (bullet method)

Phương pháp gạch đầu dòng này sẽ lý tưởng cho những người học thích cách tiếp cận có cấu trúc chặt chẽ hoặc có kỹ năng phác thảo tốt. Đây là một kỹ

thuật ghi chú đặc biệt hiệu quả đối với những người có lối suy nghĩ tuyến tính và chú trọng đến chi tiết.

ý kiến quan điểm cá nhân. Chuẩn bị sẵn bút giấy và tinh thần cho câu dịch tiếp theo.

TITLE

A main topic

A sub-topic

- *A thought*
- *A supporting fact*

A main topic

A sub-topic

- *A thought*
- *A supporting fact or example*

*Bản mẫu phương pháp gạch đầu dòng
Cách ghi chép*

Liệt kê ý tưởng hoặc chủ đề chính đầu tiên. Sau đó thụt lề sang bên phải, sử dụng ký hiệu (gạch đầu dòng, dấu tròn, vuông, vv) hoặc số và chữ cái (chữ a, b, c, vv) đánh dấu đầu dòng để thêm các ý phụ liên quan đến ý chính đó. Lặp lại những bước trên cho mỗi ý chính và các sự kiện liên quan tiếp theo.

Ưu điểm: cách này cũng khá phổ biến và dễ dàng bởi sinh viên chỉ cần nghe và trình bày lần lượt các ý chính và ý phụ từ trên xuống dưới theo thứ tự của bài nói một cách hợp lý, nên khi dịch cũng rất dễ quét bằng mắt. Nhược điểm là cần sắp xếp ước tính bố trí giãn dòng cho thoáng, không dày đặc quá phòng khi cần thêm ý hoặc thêm kí hiệu lại bị thiếu chỗ trống, dẫn tới các thông tin bị lộn xộn.

Cho dù người học chọn một hay kết hợp cả hai phương pháp trên để ghi chú trên thì điều quan trọng cần nhớ là mỗi phương pháp đều cần được thực hành và cần được cá nhân hóa cho phù hợp với từng người, bởi mình phải hiểu mình đã viết gì thì mới có thể dịch lại được sát nghĩa nhất.

Sau khi bài nói dừng

Xem lại một lượt các ghi chú của mình. Dựa vào các từ và ký hiệu đã take notes sẽ giúp sinh viên nhớ những gì đã nghe, rồi bắt đầu diễn đạt lại nội dung đã nghe sang tiếng Việt. Cố gắng diễn đạt một cách trôi chảy, bám sát nội dung chính, không thêm thắt

Sau khi kết thúc bài dịch thì sinh viên cần dành thời gian để nhìn lại và tự kiểm điểm đánh giá nhưng mặt tốt mặt chưa tốt của mình, phân tích những khó khăn thường gặp phải trong khi nghe ghi chép và dịch, thường rơi vào một số điểm như: khả năng tốc ký còn chậm, chưa ứng dụng và chưa thuộc được các ký hiệu nên ghi chép còn chậm, kĩ năng nghe và ghi chép song song còn hạn chế do chưa luyện tập nhiều. Vì vậy biết được điểm yếu để bù lại lỗ hổng, để rèn luyện và thực hành nhiều hơn thì sinh viên sẽ rút được nhiều kinh nghiệm và thành công hơn trong các bản dịch tương lai.

3. Kết luận

Như vậy kĩ năng note-taking rõ ràng là đóng vai trò rất quan trọng trong môn dịch Anh Việt. Khi áp dụng ghi chép tốt sinh viên sẽ có được một bản dịch sơ bộ những nội dung cần dịch, vì vậy sinh viên sẽ bớt căng thẳng hơn trong quá trình nghe dịch bởi đã nắm được những ý cơ bản và quan trọng nhất. Note-taking cũng giúp cải thiện khả năng ghi nhớ, giúp môn dịch trở nên dễ dàng hơn.

Ngoài việc ghi chép trên sổ hoặc vở như thông thường thì sinh viên cũng nên mở rộng kiến thức, từ vựng sau mỗi chủ đề nghe bằng cách tận dụng các app trên điện thoại, tablet hay máy tính để tạo nên những trang note-taking về những chủ đề đã nghe và dịch, để sau một thời gian, chỉ cần nhìn lại những trang note-taking đó có thể khơi gợi lại những nội dung mà sinh đã học và dịch trước đó, từ đó sẽ tăng khả năng ghi nhớ từ vựng tốt hơn, khả năng diễn đạt tốt hơn, có thêm kiến thức nền về các chủ đề đa dạng hơn. Điều quan trọng sinh viên cần nhớ là phương pháp nào có muốn thành công thì cũng đều đòi hỏi thời gian luyện tập, sự nỗ lực, và phần đầu không ngừng.

Tài liệu tham khảo

1. James Nolan (2005). *Interpretation Techniques and Exercises*. Multilingual Matters publisher.
2. Nguyễn Quốc Hùng, MA (2007). *Hướng dẫn kỹ thuật phiên dịch*. Nhà xuất bản Tổng hợp Hồ Chí Minh, 95-103.